

**Wat is er op het gebied van
preconceptiezorg in Nederland bereikt;
welke rol hebben werkomstandigheden;
en welke plannen zijn er nog**

Heijermanslezing: "Nieuwe biologische beroepsrisico's" en
"Zwangerschap en werk" (vrijdag 15 november 2024)

Eric A.P. Steegers

Afdeling Verloskunde en
Gynaecologie
Erasmus MC, Rotterdam

Preconceptiezorg in Nederland

De vrijblijvendheid voorbij

Heijermanslezing: "Nieuwe biologische beroepsrisico's" en
"Zwangerschap en werk" (vrijdag 15 november 2024)

Eric A.P. Steegers

Afdeling Verloskunde en
Gynaecologie
Erasmus MC, Rotterdam

Waar komen we vandaan?

Wat hebben we bereikt?

Wat hebben we geleerd?

Welke stappen gaan we nu zetten?

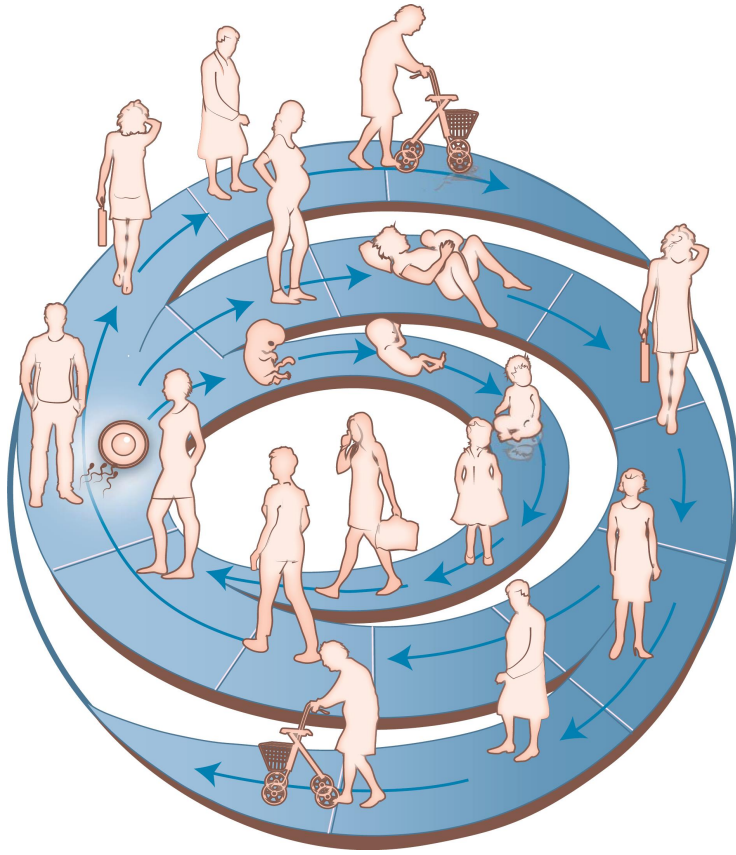
Waar komen we vandaan?

Creëren van nieuwe kennis.

Wat hebben we bereikt?

Wat hebben we geleerd?

Welke stappen gaan we nu zetten?

Preconceptie gezondheid van aanstaande ouders en foetale groei en ontwikkeling tijdens de zwangerschap zijn sterke determinanten van welzijn en gezondheid later in het leven

Een gezonde, kansrijke start

HET WENKEND PERSPECTIEF

Gelijke kansen op een gezond kind

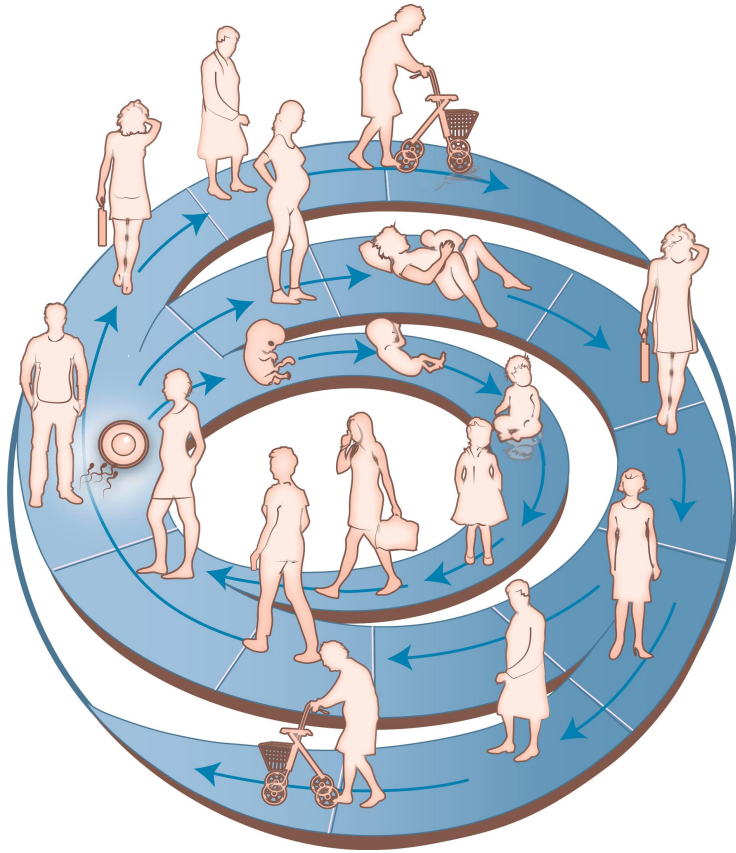
Verminderen van gezondheid- en
kansenongelijkheid in het leven

Een gezonde, kansrijke start

HET WENKEND PERSPECTIEF

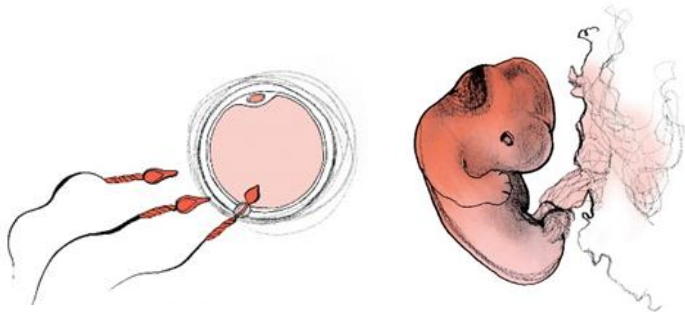
*Innovatieve en betere zorg
begint met paradigmaverschuivingen
en nieuwe kennis !*

Levensloopbenadering

- Gericht op gezondheid, niet alleen op ziekte
- Gender specifiek, vanaf het vroege leven.
- Context en waardegedreven
- Multidisciplinair, netwerkgeneeskunde

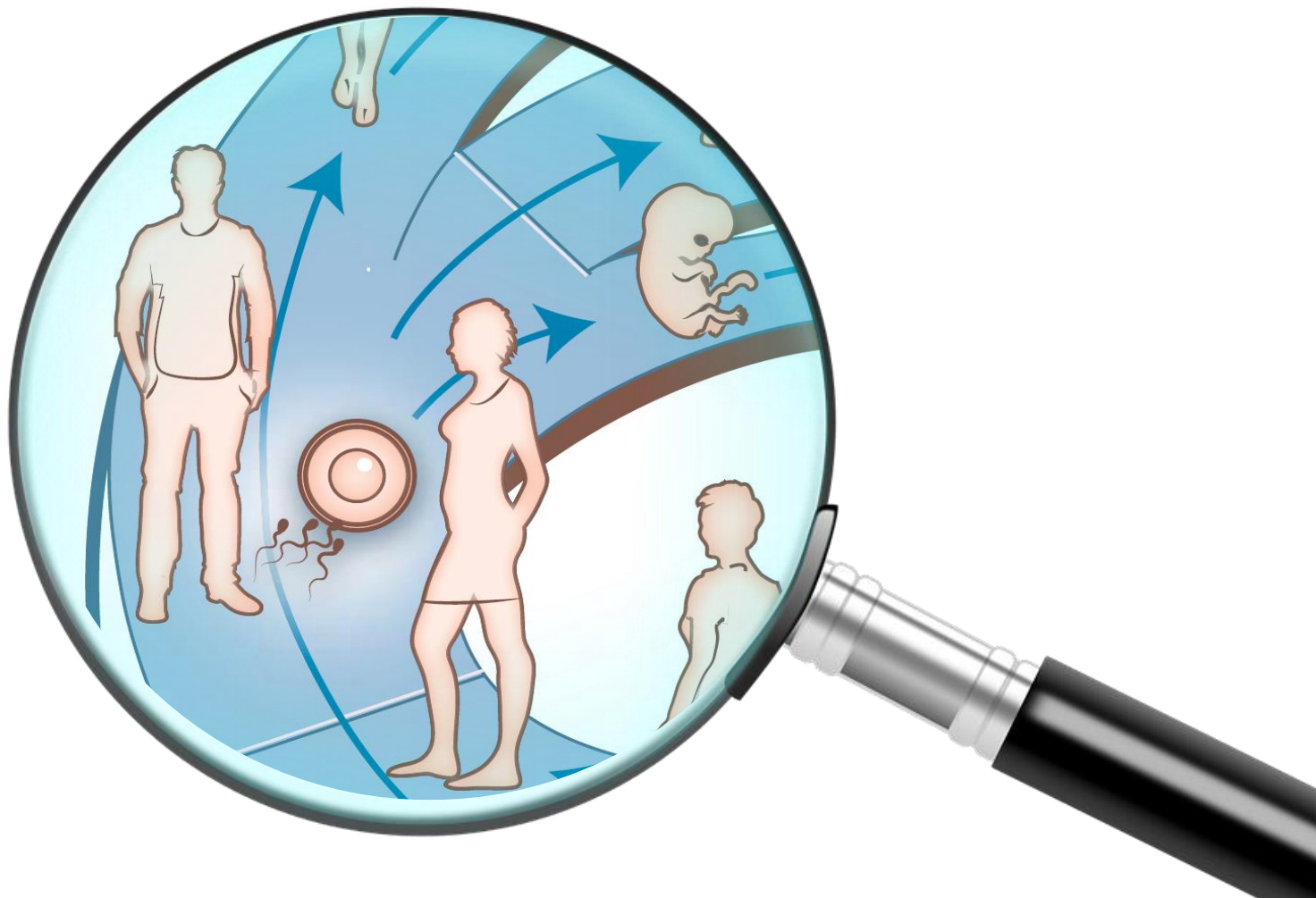
Betere zorg begint met nieuwe kennis

Embryonale groei en ontwikkeling

Sociale omgeving

Embryonale groeiverschillen

Vis-en olijfrijk dieet
Energierijk dieet
Foliumzuur (RBC, tablet)
Hoge vitamine B12 (bloed)
Mannelijk embryo
Oudere moeders
Zwarte etnische afkomst

groter embryo

Westers dieet
Geen foliumzuur
Lage groenten
Laag fruit
Laag vitamine B12 (bloed)
Hoog homocysteïne (bloed)
Roken
Alcohol
Hoge bloeddruk
Hoge hemoglobine

kleiner embryo

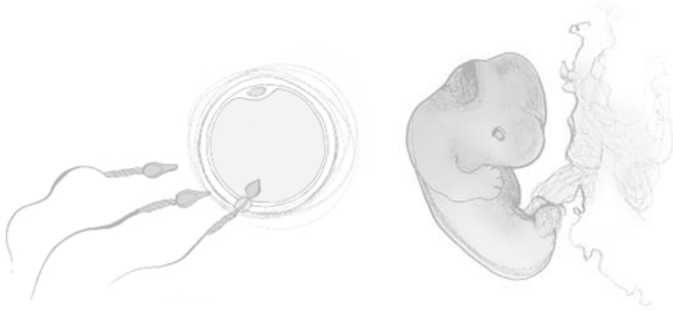
Video showing a 3D ultrasound recording of an embryo at 9 weeks GA as a hologram using our virtual reality technique.

The embryonic hologram can be manipulated by means of a virtual pointer and allows us to rotate the embryo around all axes. For this video the embryo is shown rotated to an upright position. Subsequent rotation around 2 axes allows us to evaluate whether the embryo is at rest or in movement and to assess posture at rest.

©2020 Erasmus MC, Rotterdam, The Netherlands

Vrouwen met regelmatige cycli; niet aangepast op basis van kruin – stuitlengte (CRL)

Betere zorg begint met nieuwe kennis

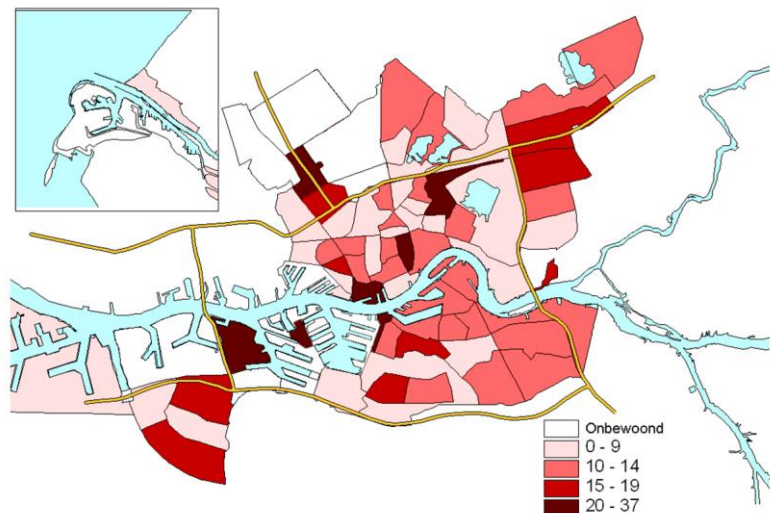
Embryonale groei en ontwikkeling

Sociale omgeving

Achterstandswijk gerelateerde extra risico's

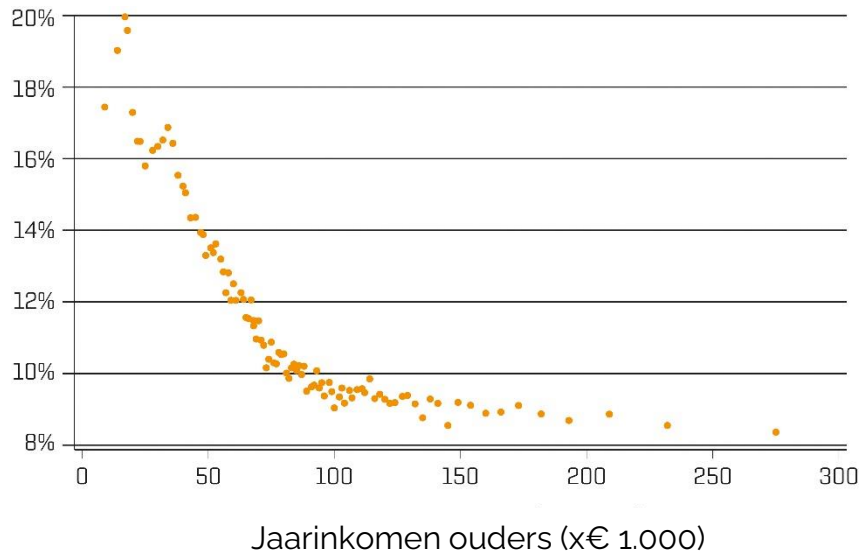
Je postcode is misschien belangrijker dan je genetische code#

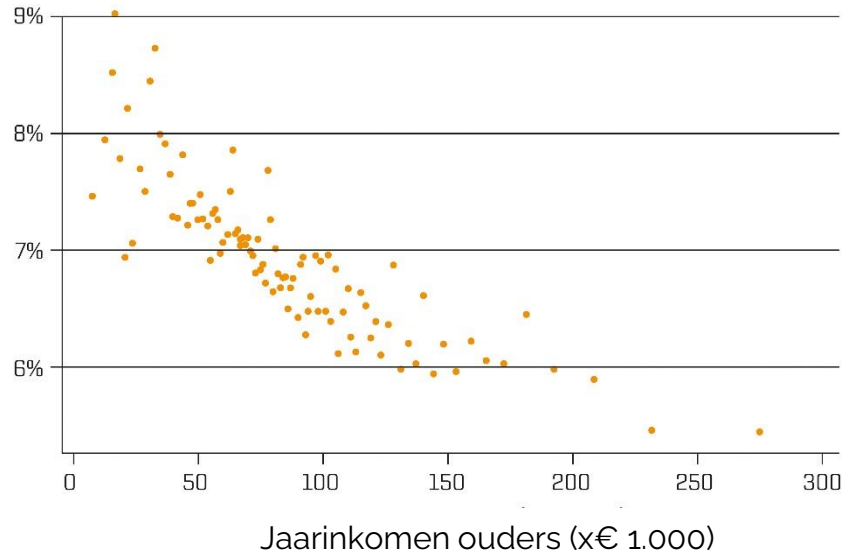
	Landelijk	
	niet gecorrigeerd	gecorrigeerd*
Babysterfte	46%	21%
Vroeggeboorte	22%	16%
Laag geboortegewicht	55%	11%

* etniciteit, SES, C4

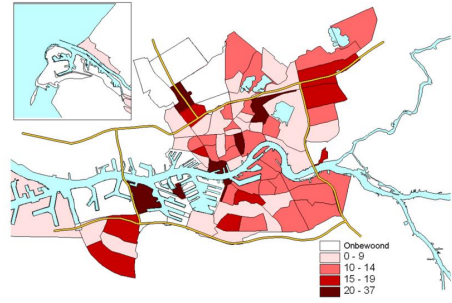
Laag geboortegewicht

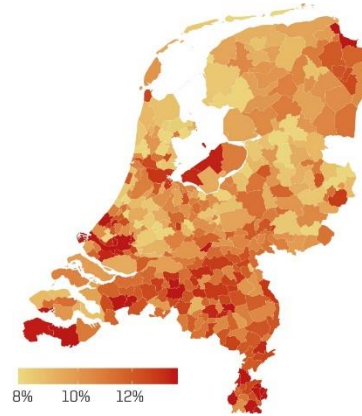
Vroeggeboorte

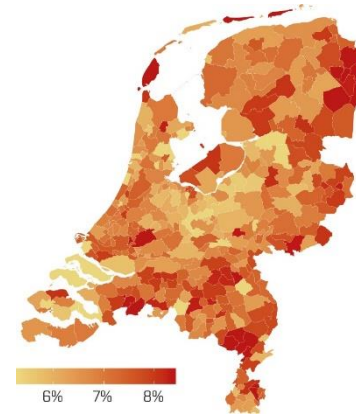
Babysterfte

Laag geboortegewicht

Vroeggeboorte

2008 - 2016

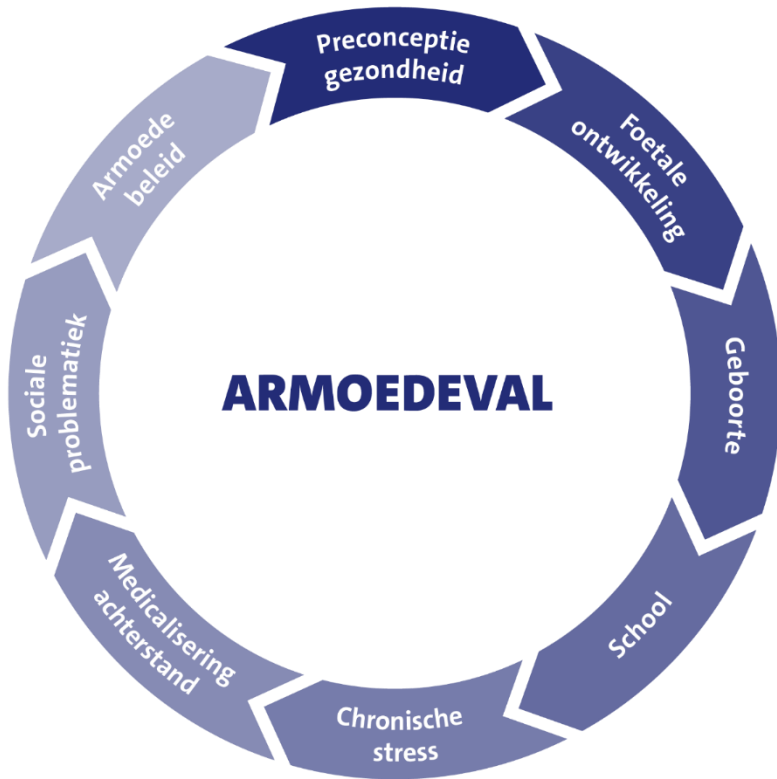
Zwangerschap na IVF

Hoge SES 54 %

Lage SES 43 %

OR 0,66 (0,52-0,84)
zwanger binnen 2,5 jaar

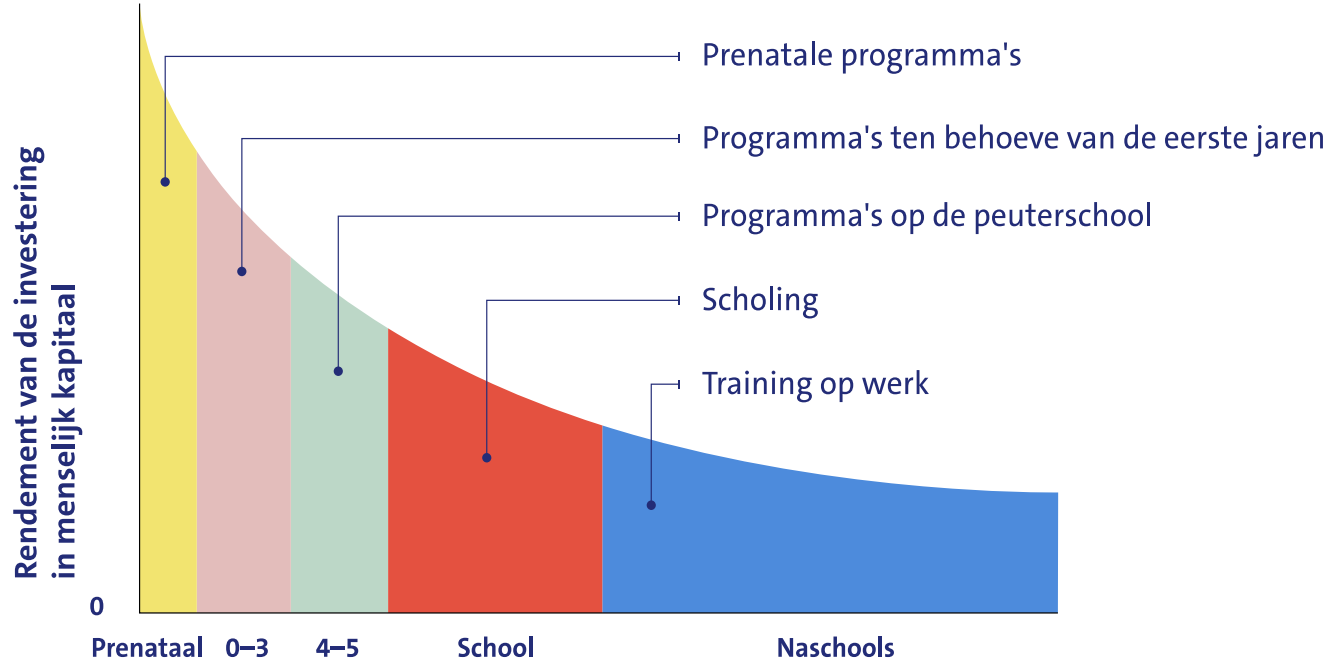
Een gezonde, kansrijke start

HET WENKEND PERSPECTIEF

Gelijke kansen op een gezond kind

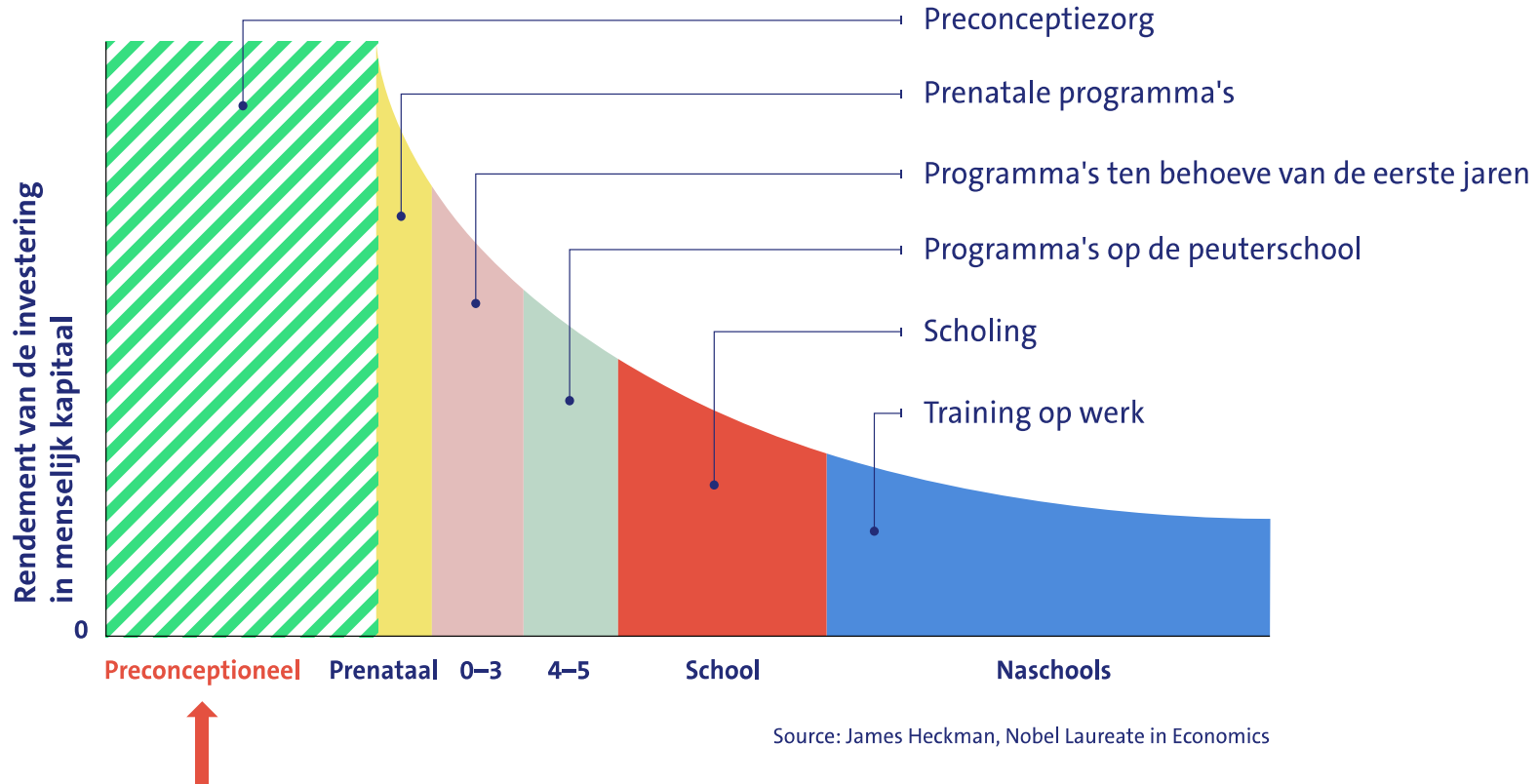
Verminderen van gezondheid- en
kansenongelijkheid in het leven

Vroeg investeren loont

Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

... en al vóór de zwangerschap !

Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

Waar komen we vandaan?

Wat hebben we bereikt?

Aanwenden van de kennis.

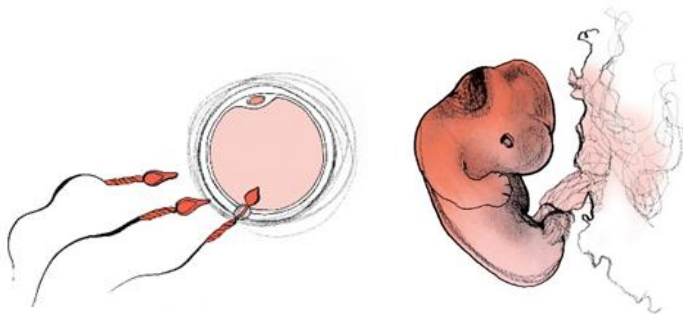
Gevoel van urgentie en praktijkveld in beweging gebracht.

Nationale, maatschappelijke beweging. Stopt niet!

Wat hebben we geleerd?

Welke stappen gaan we nu zetten?

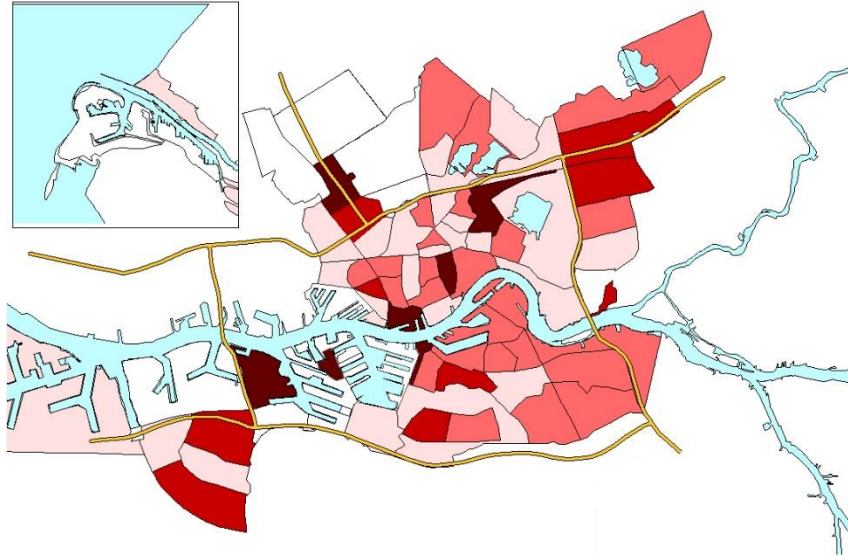
Tijd voor actie !!

Preconceptiezorg

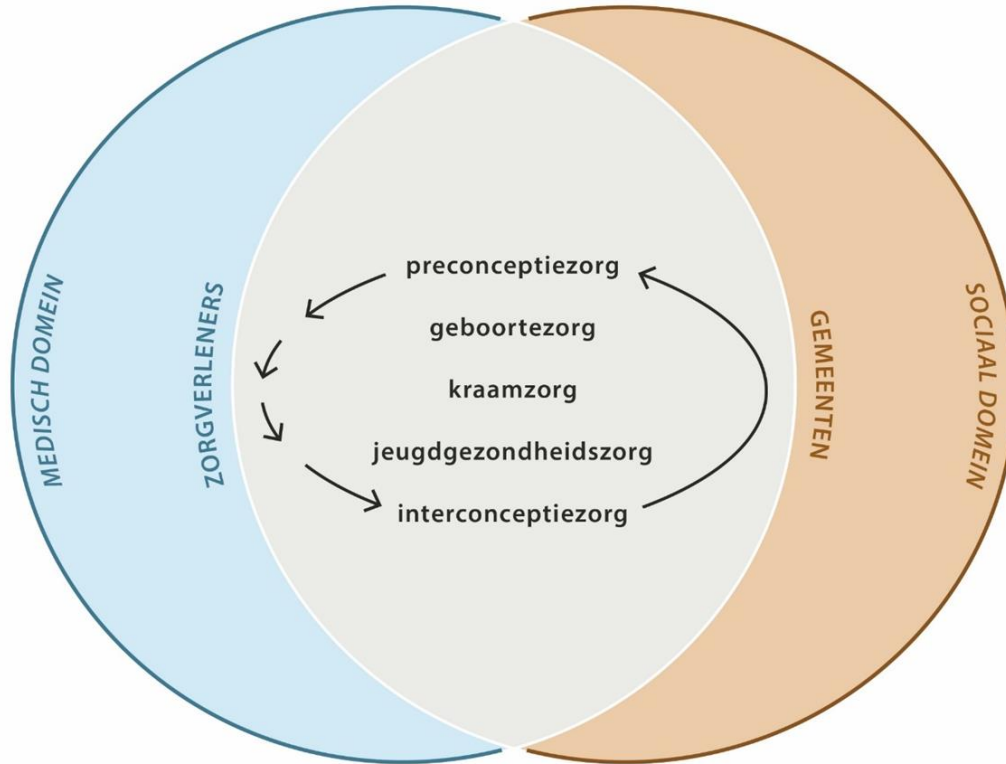
Sociale verloskunde

**“Nu is het niet alleen jouw probleem Eric, maar ook dat van ons”
“De cijfers bonkten op de deur van het stadhuis”
“Ik besepte dat je als wethouder echt verschil kan maken”**

Jantine Kriens, Hugo de Jonge, Judith Bokhove, Ronald Buijt; wethouders in Rotterdam

Preconceptiezorg en Sociale Verloskunde

Preconceptiezorg en Sociale Verloskunde

Locale experimenten

Klaar voor een Kind

2008

Opschalen 1.0

Healthy Pregnancy 4 All-1 en
2

2011

Opschalen 2.0

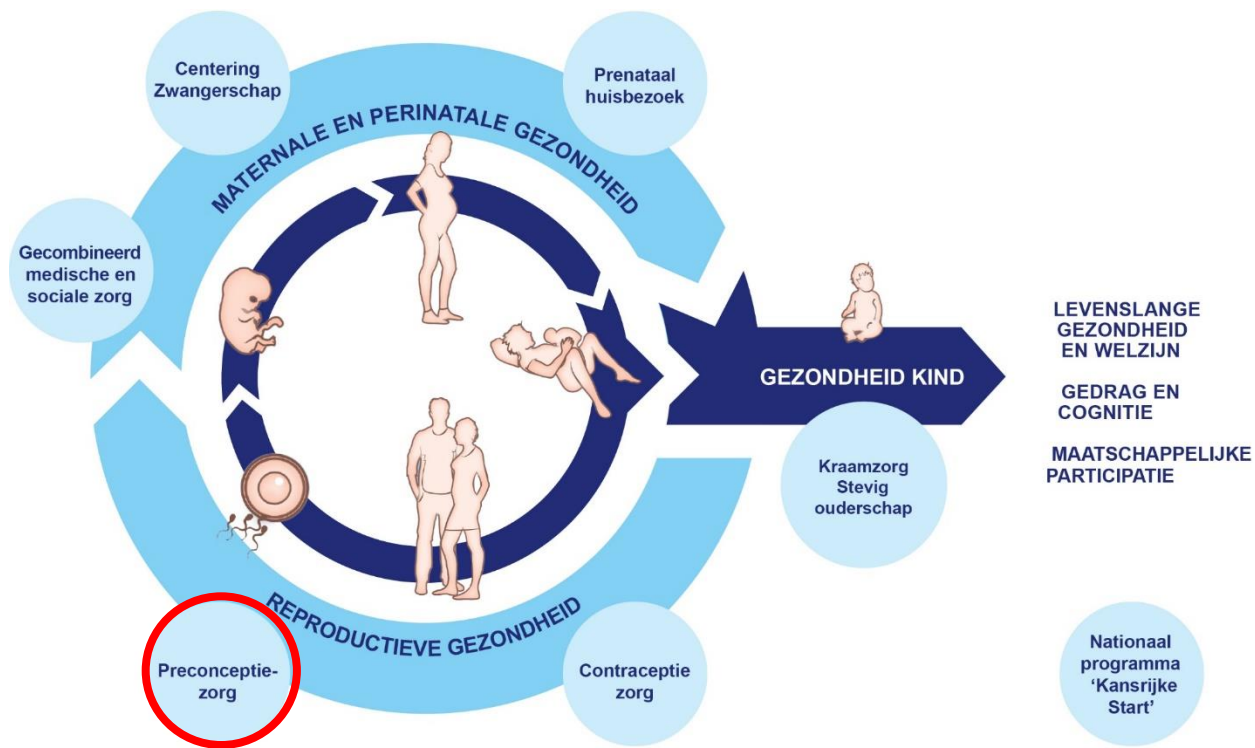
Healthy Pregnancy 4 All-3

2018

Kansrijke Start

Principes van Preconceptiezorg en Sociale Verloskunde

Werkagenda preconceptie gezondheid

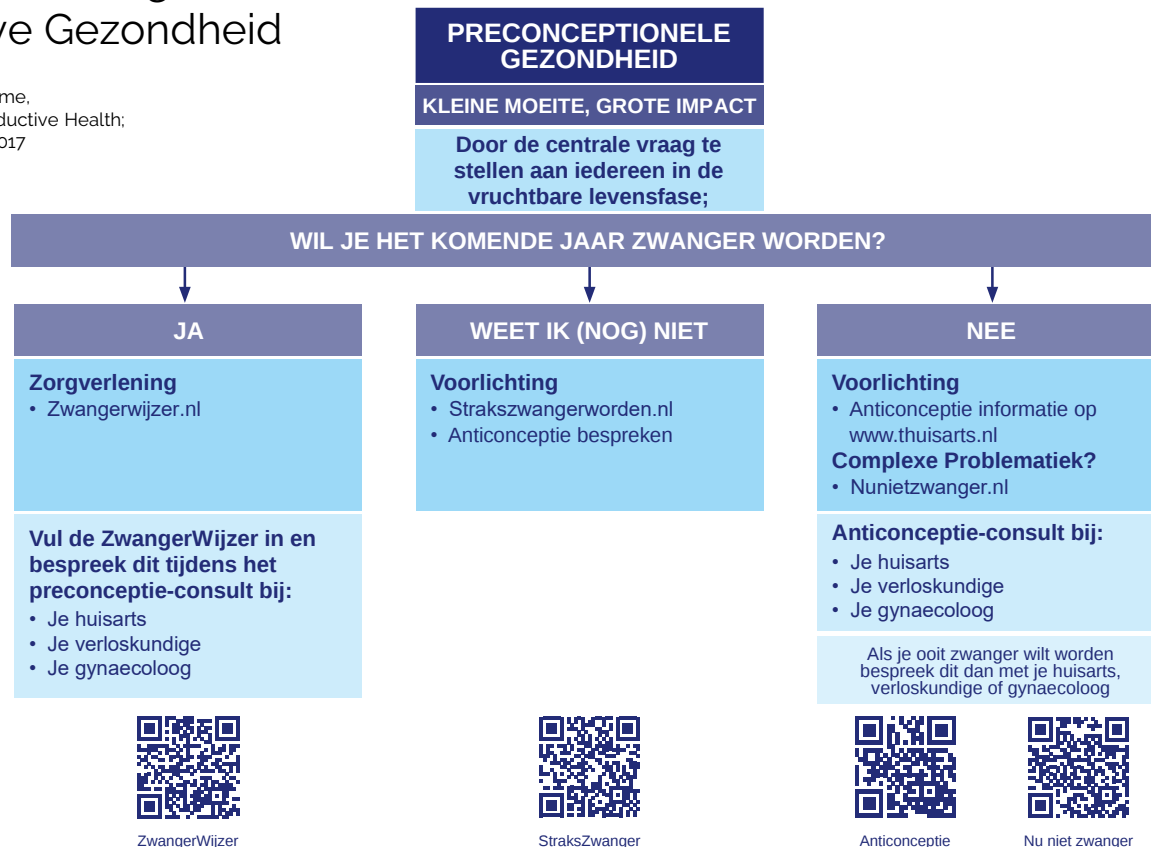
Beslisboom voor zorgverleners*

Reproductieve Gezondheid

*One Key Question® programme,
Oregon Foundation for Reproductive Health;
Bellanca & Stranger Hunter, 2017

Government of the Netherlands

Werkagenda preconceptie gezondheid

Pledge Preconceptie gezondheid

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Overheid medeverantwoordelijk

De vrijblijvendheid voorbij

De pledge werd omarmd en bekrachtigd door:

“Investering in preventie start met de verbetering van preconceptie gezondheid”

“Pak de kansen”

Maarten van Ooijen, staatsecretaris van
gezondheid

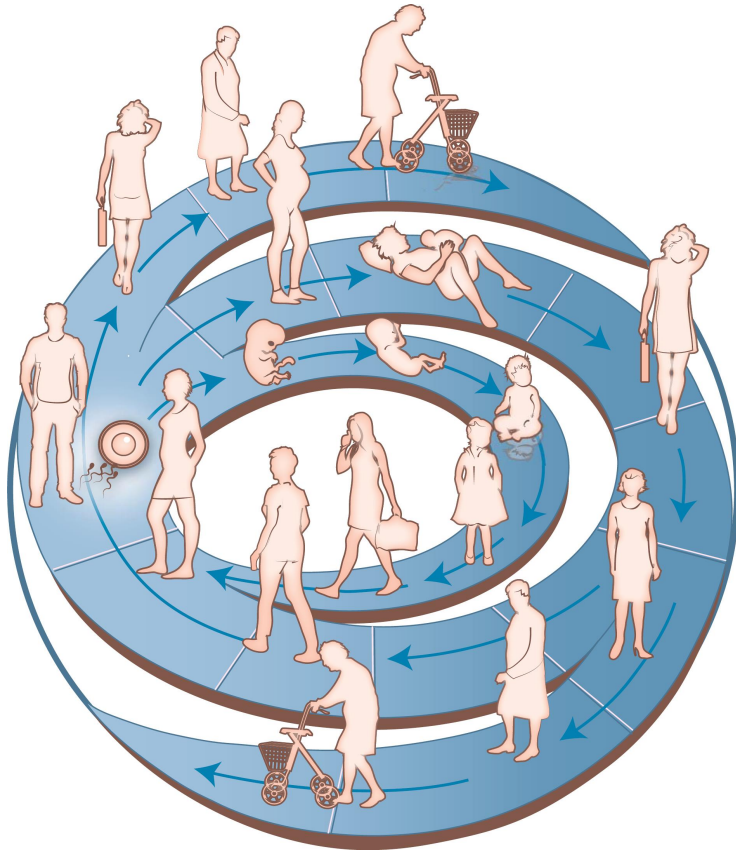
Waar komen we vandaan?

Wat hebben we bereikt?

Wat hebben we geleerd?

Van elkaar leren. Praktijkveld is in beweging gekomen. Van een vindplaats van problemen naar een van oplossingen.

Welke stappen gaan we nu zetten?

Lessen

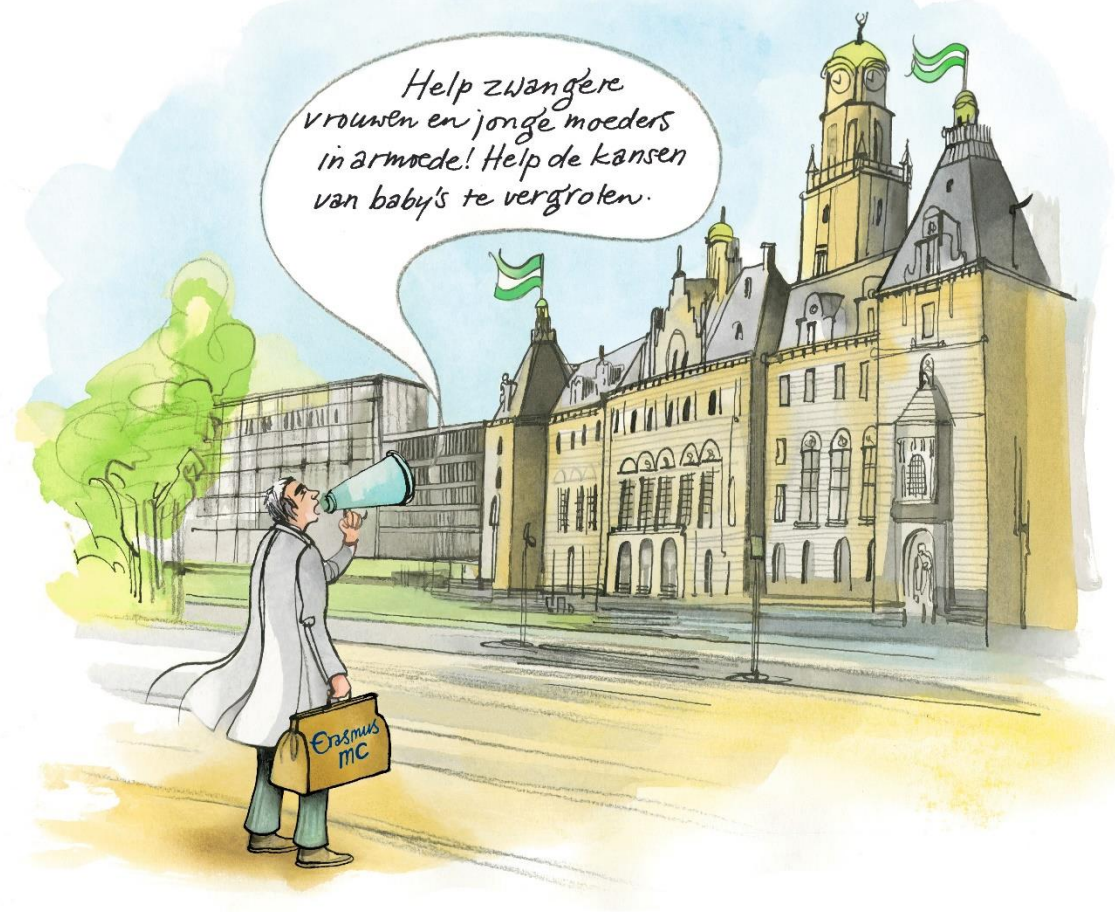
- Gemeenschappelijk doel en ambitie. Spreek dezelfde taal. Warme relaties.
- Blijvend gevoel van urgentie.
- Domein overstijgende aanpak. Publiek-private samenwerking. Netwerken is hard werken.
- Aanpak aanpassen aan lokale situatie.

Maatschappelijke valorisatie van kennis

Aanwenden van nieuwe inzichten

Spijbelen in de buitenwereld

Wie nog geen stem heeft...

Waar komen we vandaan?

Wat hebben we bereikt?

Wat hebben we geleerd?

Welke stappen gaan we nu zetten?

Samen doen wat nodig is!

Preconceptie voorlichting en zorg

Associaties

Effectiviteit en
Kosteneffectiviteit

Risicosignalering

Beschikbare
kennis

Urgentie

Risicosignalering

- een webbased instrument voor voorlichting, risicoscreening en zorg op maat
- 60000 bezoekers per jaar
- koppeling aan Perined registratie
- indicatorenset preconceptiegezondheid

ZwangerWijzer

Vragenlijst

> Opening	
> Leefstijl	
> Familie en afkomst	
> Werk en thuis	
> Ziektes	
> Medicijnen en vaccinaties	
> Eerdere zwangerschap	
> Gevoelens en ervaringen	

> Mijn resultaten

11% voltooid

Werk en thuis

Heb je in je werk te maken met:

☐ ploegendienst, nachtdienst en/of onregelmatige werktijden

Wat is dit?

☐ extreme hitte of extreme kou

Wat is dit?

☐ lawaai

Wat is dit?

☐ lichaamstrillingen

Wat is dit?

☐ overdruk

Wat is dit?

(hogere luchtdruk dan normaal; ook bij duiken)

☐ niets is van toepassing

Terug

Verder

Voortgang van de vragen

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Risicosignalering

Informatie op maat

De redactie van ZwangerWijzer heeft samen met de multidisciplinaire redactieraad informatie op maat ontwikkeld voor de cliënt. Deze sluiten aan bij de geïdentificeerde risico's in ZwangerWijzer. Bezoekers krijgen deze informatie nadat zij de vragenlijst hebben ingevuld (op de resultaatpagina). De informatie op maat kan ook onderdeel zijn van een consult. U kunt deze informatie op maat hier downloaden.

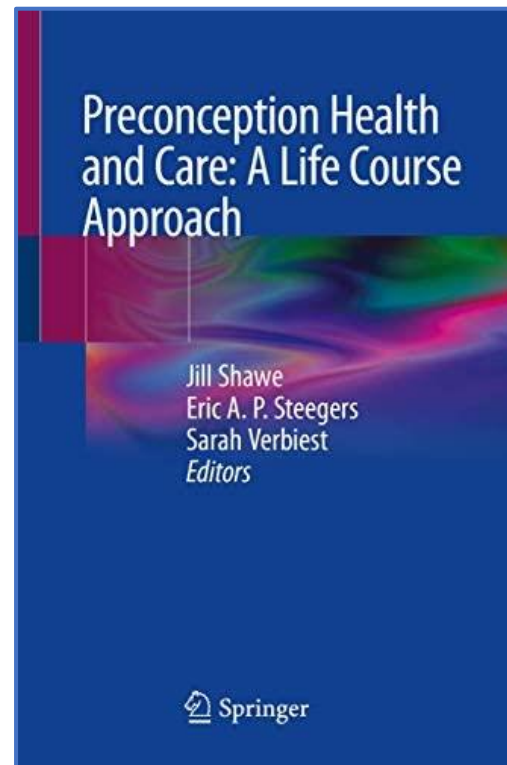
Bestrijdingsmiddelen
Extreme temperaturen
Lawaai
Lichaamstrillingen
Lichamelijk zwaar werk
Narcosegassen

Oplosmiddelen
Ploegendienst
Radioactieve straling
Stress
Werken met medicijnen tegen kanker
Zware metalen/metaalverbindingen

Beschikbare kennis

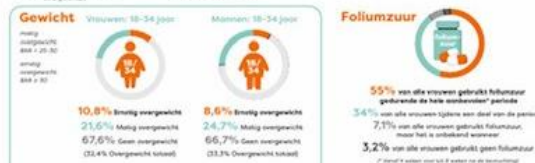
Beschikbare kennis

Twee verdiepende factsheets
-voor professionals
-voor beleid & politiek

Klik [hier](#)

Gezond Zwanger Worden

Gezondheid, welzijn en kennis in het latere leven beginnen al vóór de geboorte, zelfs al vóór de bevruchting. Vanaf de tijd na de eerste zes dagen vanaf de bevruchting wordt de foetus gelijkelijk watery en komt de ontwikkeling van het kind voort. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Roken Roken en drinken kan tot ernstige problemen leiden voor de gezondheid van de vrouw en het kind. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Alcohol Het gebruik van alcohol tijdens de zwangerschap kan tot ernstige problemen leiden voor de gezondheid van de vrouw en het kind. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Medicatie Het gebruik van medicatie tijdens de zwangerschap kan tot ernstige problemen leiden voor de gezondheid van de vrouw en het kind. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Onbedoelde Zwangerschap Het gebruik van onbedoelde zwangerschap kan tot ernstige problemen leiden voor de gezondheid van de vrouw en het kind. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Risico's op het werk Het gebruik van risico's op het werk kan tot ernstige problemen leiden voor de gezondheid van de vrouw en het kind. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Gezond Zwanger Worden

Gezond zwanger worden begint bij bevruchting en kennis voor het belang van de periode vóór de bevruchting en de eerste 1000 dagen daarna. De eerste 1000 dagen zijn de periode van de bevruchting tot de geboorte van het kind. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

"Wij je het komende jaar zwanger worden?" Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Mogen professionals deze vraag wel stellen? Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Netwerkgorg Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Wat is er al beschikbaar? Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Gezond zwanger worden begint bij bevruchting en kennis voor het belang van de periode vóór de bevruchting en de eerste 1000 dagen daarna. De eerste 1000 dagen zijn de periode van de bevruchting tot de geboorte van het kind. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Zorg op maat: wat, wie en hoe? Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Mogen professionals deze vraag wel stellen? Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Netwerkgorg Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Wat is er al beschikbaar? Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is. Het is belangrijk om te weten dat de ontwikkeling van het kind voortdurend is.

Indicaties en ketenzorg

https://www.preconceptieindicatielijst.nl/werk

Preconceptie Indicatie Lijst (PIL)

KN

► Anamnese ► Medicatiegebruik ► Obstetrisch ► Erfelijkheid ▼ Werk ► Infecties ► Leefstijl

PIL ► Werk

Werk

laatste update: september 2021

Arbeidsomstandigheden die in verband worden gebracht met één of meer negatieve zwangerschapsuitkomsten kunnen worden onderverdeeld in **chemische, fysische en meer algemene factoren**. Wanneer tijdens het preconceptieconsult blijkt dat er sprake is van arbeidsrisico's (toxisch stoffen, straling, fysiek zwaar werk, ploegendienst, stress), wordt geadviseerd om contact op te nemen met de bedrijfsarts of een arbo-arts (*NHG, 2011*). Contact met de bedrijfsarts over arbeidsomstandigheden biedt bij uitstek aanknopingspunten voor preventie. Als de blootstelling immers bijtijds zo veel mogelijk wordt gereduceerd, verdwijnt daarmee ook het effect van deze werk gebonden factoren.

Voor de preconceptiefase is het van belang dat blootstelling aan bovengenoemde risicofactoren vermeden of geminimaliseerd wordt.

Algemene factoren
Chemische factoren
Fysische factoren
Bedrijfsarts of arbo-arts

PIL

- Anamnese
- Medicatiegebruik
- Obstetrisch
- Erfelijkheid
- Werk
- Infecties
- Leefstijl

Onderdeel Arbeidsomstandigheden PIL.pdf

Download

► [Aanbevelingen voor alle uitvoerders van preconceptiezorg](#)

Preconceptie voorlichting en zorg

Indicaties en
ketenzorg

Draagvlak
doelgroep

Draagvlak
professionals

Landelijke
overheid

Alertheid en
Implementatie

Stappen

- Oppakken verantwoordelijkheid door het praktijkveld. ***Eigenaarschap.***
- De vrijblijvendheid voorbij.
- We weten wat we moeten doen.
- Standaard zorg. Richtlijnen, protocollen, toetsing van kwaliteit.

Verantwoordelijkheid

Signaleren

- 1. Kinderwens, en*
- 2. Sociale problematiek*

Verantwoordelijkheid

Uitvoering

Lokaal of regionaal in de keten

- 1. Preconceptiezorg, en*
- 2. Sociale verloskunde*

Nederlands
Centrum
Jeugdgezondheid

Zorg redt levens, preventie generaties

Samen voor het kind

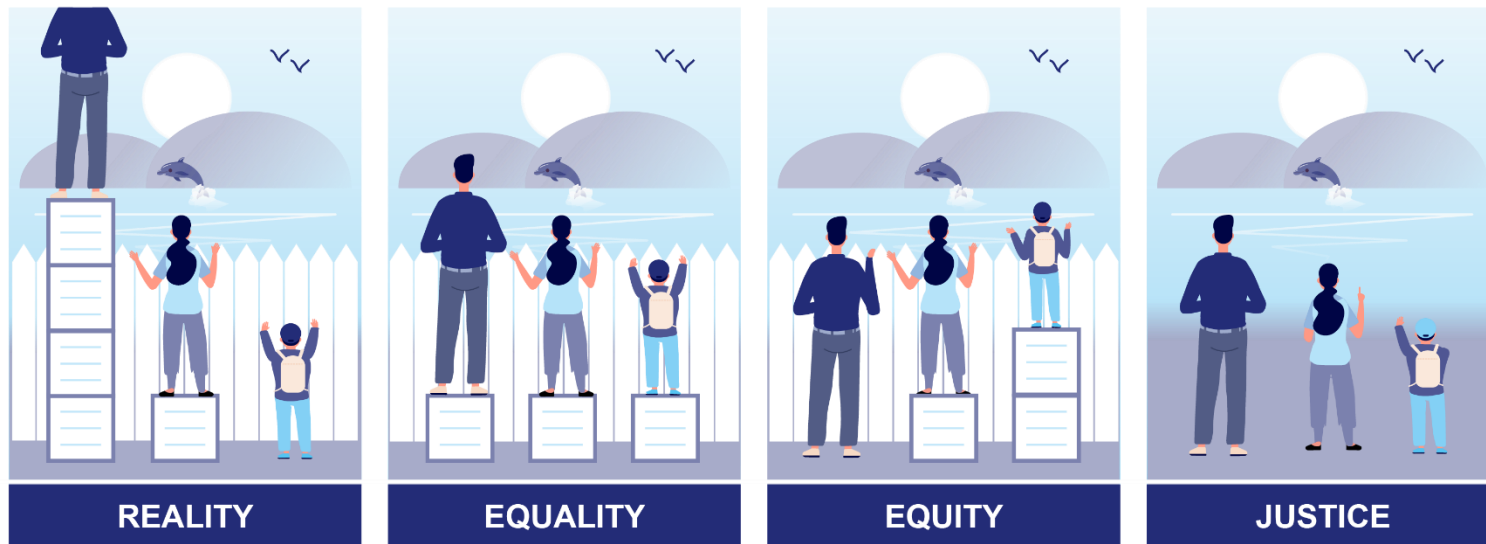
Investeer in preventie en die begint al bij de kinderwens

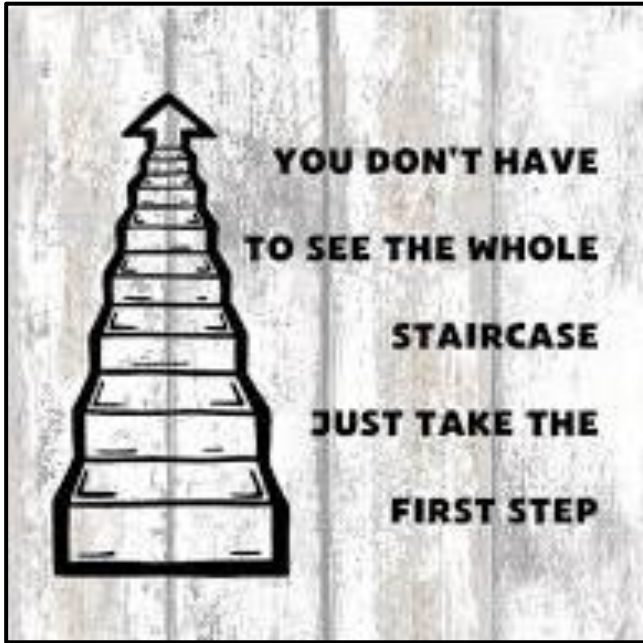
Een gezond en gelukkig leven begint al vóór de zwangerschap.
Vier gezondheidsdeskundigen bepleiten gerichte preconceptiezorg.

Zorgverleners
zouden
moeten
vragen: wilt
u het
komende
jaar zwanger
worden?

Paul van der Velpen, Adviseur Publieke Gezondheid en oud directeur GGD Amsterdam; **Connie Rijlaarsdam**, programmanager Nu Niet Zwanger; **Mirjam Sombroek-van Doorm**, Universitair Hoofddocent Gezondheidsrecht, Universiteit Leiden; **Eric A.P. Steegers**, hoogleraar Verloskunde en Gynaecologie, Erasmus MC.

Het wenkend perspectief van een gezonde, kansrijke start

Laten we iets doen nu we de kans hebben.
Het gebeurt niet elke dag dat we nodig zijn.

Samuel Becket (Wachten op Godot)